

Kerk, ook
s, en recht-
at, mag de
zulk eene
den, maar
haar aan-
s met ons
ordineerd.
s is noch
ch Javaan
gevolggen
ok, in éé-
n verschil
taal hen

9. De zendinge Kerk correspondeert zelve met den gezonden Dienaar.

10. Elke uitzending van een Dienaar moet plaats hebben onder verband van de regelen die de gezamenlijke Kerken voor de uitzending en den arbeid van de uitgezonden zullen overeenkomen.

11. De gezondene blijft rang en titel in zijne Kerk behouden, en heet: N. N. Dienaar des Woords bij de Kerk te Zeist enz., afgezonderd voor den dienst te Poerworedjo. De generale naam zal zijn die van: missionaire predikanten.

12. Elke Kerk is bevoegd ter voorbereiding van of in verband met eigen of ander uitzending, schoolmeesters of schoolmeesteressen, geëxamineerde artsen, of ziekenverpleegsters naar een der zendingstations te doen uitgaan.

13. Zij, die aldus uitgaan, dragen den naam van: missionaire onderwijzers, missionaire artsen en missionaire verpleegsters.

14. Kerken, die tevens een Dienaar uitzenden, doen het sub 12 en 13 genoemde in verband met die uitzending. Andere Kerken, die zelve geen Dienaren uitzenden, doen dit in verband met een zendinge Kerk ter harer keuze, en met bewilliging der Kerk.

15. Ook voor dezen arbeid, die geene uitzending, maar voorbereiding en helpende is, gelden, met goedkeuring van Classis, samenwerking met de kerken der Classis enz., betreft, dezelfde grondtrekken als boven aangegeven.

16. Elke Kerk ziet toe, dat in den dienst der geboden, in de predikatie des Woords, en op de Catechesatie de last van Matth. 28: 19 niet vergeten worde.

17. Elke Kerk houde telken jare minstens ééne inzameling voor de uitzending, ééne tweede inzameling voor den voorbereidenden arbeid, en ééne derde inzameling voor de kerkgebouwen, de drukkerij, het hospitaal en ander materiele benodigdheden.

18. De Kerk, die zelve een Dienaar zendt, beschikt zelve over den opbrengst der eerste, wie voorbereidend werkt over den opbrengst der tweede inzameling, en de opbrengst der derde inzameling ga in algemeene Kas.

19. Kerken van eene Classis, die met eene zendinge Kerk in haar midden accoord van hulp hebben aangegaan, handelen, wat den opbrengst betreft, in denzelfden geest.

20. Kerken, die noch uitzenden, noch voorbereidend werken, zenden de opbrengst der drie inzamelingen aan den quaestor der Classis door.

II Van de gezamenlijke Kerken.

1. De gezamenlijke Kerken stellen vast, naar welk arbeidsveld onze Kerken zullen uitzenden. Ze nemen dit veld niet groter dan in evenredigheid is met onze kracht. Ze scheiden terrein van terrein, en deelen elk terrein op zulk een wijze in, dat eene Kerk die zenden wil, onder goedkeuring der Generale Synode, haar eigen wel begrensde station kiezen kunne.

2. Zij verdeelt de terreinen, en het erf van elk terrein, evenzoo voor den voorbereidenden arbeid, en stellen, zoodra een station door eene zendinge Kerk bezet is, dezen voorbereidenden arbeid met dit station in organisch verband.

3. Zij handelen, voor zooveel noodig, bij de Overheid en wijzen hiervoor van Synode op Synode Generaal drie Deputaten aan.

4. Zij stellen in een aanhangsel op de Kerkenordening de regelen vast, die voor den dienst des Woords, den dienst der Sacramenten, de Tucht, de vergadering en het bestuur van Inlandsche Kerken noodig zullen blijken, ten einde die eerst later in de Kerkenordening in te vlechten.

5. Zij stellen de liturgische formulieren voor dezen dienst vast en evenzoo de onderzoekingen des geloofs, die in plaats van den Heidelbergischen Catechismus op het Zendingsveld zullen gebruikt worden.

6. Zij bezetten zelve op het Zendingsterrein den centralen post tegenover den Islam door het uitzenden van een Hoogleraar, en stellen dezen tevens aan als Adviseur en Visiteur der stations.

7. Zij regelen de suppletioire onderzoekingen van den uit te zenden Dienaar, en evenzoo de onderzoeking van missionaire onderwijzers, artsen en ziekenverpleegsters, en benoemen voor die examinate zelve drie Deputaten met recht van veto.

8. Zij openen, voor zooveel dit noodig blijkt, ook door de publiceren van handboeken, of ook door de aanstelling van leeraars, de gelegenheid, om zich voor het suppletioire examen te bekwamen.

9. Zij bevorderen de openbaarmaking en instandhouding van de ware Kerke Christi op of nabij het arbeidsveld onder de Europeesche bevolking, en eerbiedigen, juist op dat deze Kerken een eere Christi zijn mogen, stipt plaatselijke en ambtelijke zelfstandigheid. De missionaire arbeid in zulke Kerken kunnen zij ondersteunen, mits deze van die Kerken uitga, en blijke doeltreffend te zijn.

10. Voor zoover de plaatselijke Kerken in haren plicht tot uitzending van Dienaren, of in het optreden door voorbereidenden arbeid in verzuime blijven, zoeken zij plaatselijke Kerken, die hiervoor geschikt zijn op te wekken tot optreden, en waar dit blijkt tot geen effect te leiden, zenden zij zelve uit, door den Dienaar eener plaatselijke Kerk, met zijne en hare bewilliging, voor de gezamenlijke Kerken te ontleenen. In dit laatste geval richten zij deze zaak uit door Deputaten, en vergaderen zij telken jare, om deze te mandateren en hunne verordeningen te beoordeelen. Of ook, stuit dit op te groote bezwaren, dan kunnen zij eene plaatselijke Kerk opdragen, zulk een uitgezonden Dienaar als van haar uitgezonden, onder verantwoordelijkheid aan de Synode Generaal, te gebruiken.

11. Zij stellen de door elke Kerk te houden inzamelingen voor dezen dienst vast, ontvangen in den kerkelijken weg bericht van opbrengst, verzamelen die opbrengst,

regeling nding.

chzelf.

het recht
meerdere
ne andere
den dienst
sonderen
onder Hei-
en de be-
die hope
God voor-
haften, om
dienst des
a toelating
beroepen,
maar door
slang zijn.
dig de be-
aar, en de
eken: 19.
omen, aan
t te stellen
en Dienaar
volk, waar
iedens der
beginselen
vortelstuk-
kerkrecht,
Zetrouw-
aal aanbe-
de van de
le noodige
uitzenden,
ldelen be-
erechtigd,
mits om-
de uit de
zij zelve
elfstandig,
teunt, on-
instructie
terbij, aan
die mate
te lande
ning van

voor zoover eenige plaatselijke Kerk of Classis hierover niet zelve gerechtigd is te beschikken, en noodigen de quaestoren der Classis uit, de gereede gelden te storten in handen van opzettelijk daarvoor aan te wijzen Deputaten van beher, die afzonderlijk de gelden voor den dienst der uitzending, voor den voorbereidenden arbeid, en voor de gebouwen enz. beheeren.

12. De Deputaten sub 11 bedoeld, dienen eene begroting in, met aanwijzing van recht van overschrijving, mogen deze begroting niet overschrijven, en doen rekening en verantwoording.

13. Uit de Uitzendingskas wordt gekweekt door Deputaten rechtstreeks het salaris en de emolumenten van den Hoogleraar; steun, het alterum tantum nooit te boven gaande, door de Generale Synode toegekend aan de plaatselijke Kerken die zelve zenden; salaris enz. van geleende Dienaren, die de gezamenlijke Kerken zelve mochten uitzenden; steun voor de opleiding, hulp aan Europeesche Kerken op Java en beuzengeld voor logische studie van Inlanders.

Uit de Voorbereidingskas: steun aan Kerken die in dezen dienst werkzaam zijn, telkens volgens besluit der Generale Synode; onkosten van te drukken werken, aanschaffing van medicijnen en instrumenten enz.; uitzending van een kundig onderwijzer om de scholen te inspecteren; de Keuchenius-school.

Uit de Gebouwenkas, altoos volgens ingediende begroting, al wat noodig is voor den bouw, het onderhoud, de reparatie van kerkgebouwen, schoolgebouwen, woonhuizen, hospitalen enz.; voor de drukkerij, voor bibliotheek enz.

14. De gezamenlijke Kerken regelen de correspondentie over dezen dienst met de buitenlandsche Kerken.

15. De gezamenlijke Kerken regelen de verhouding van onze stations tot stations van andere Kerken of Genootschappen.

16. Zij regelen de correspondentie en het kerkverband van onze Kerken met ontstaande Inlandsche Kerken in Indië.

17. Zij nemen voor hare rekening de Keuchenius-school, ten einde Inlandsche helpers en Inlandsche onderwijzers op te leiden, en openen tevens de gelegenheid, om op deze school aan Javaansche jongelieden meer uitgebreid onderwijs te doen geven, en benoemen hiervoor een kundig onderwijzer als Deputaat.

18. Zij openen door beurzen de gelegenheid voor Godvreezende en talentvolle Inlanders, om aanvankelijk hier te lande in de Godgeleerdheid te studeren.

19. Zij benoemen drie mannen in het Kerkrecht, bijzonder ervaren, en dicht bij elkaar wonende, om als gedeputeerde Adviseurs, aan Kerkeraden, Classen of Provinciale Synoden te doen verstaan, welke uitspraken in zake van geschil of bezwaar, die huns inziens geen uitstel gedoogen, al dan niet voor rekening der gezamenlijke Kerken kunnen komen, of wel voor de persoonlijke verantwoordelijkheid van de leden der mindere vergadering blijven.

III. Van meerdere Kerken.

1. Kerken, die op eenzelfde Zendingsterrein een Dienaar uitzenden, of voorbereidend werken, vergaderen door afgevaardigden, zoo dikwijls een der Kerken zulks verlangt, in *missionaire Classis*, om gemeenschappelijk overleg te plegen, en den gemeenschappelijk arbeid, bij ziekte, tijdelijke ontstentenis enz. te regelen.

2. De Kerken eener zelfde gewone Classis verzamelen de gecollecteerde gelden, en maken die of aan de zendinge Kerk in haar midden of aan de Synodale Deputaten van het beher over. Voorts oordeelen zij ter eerster instantie over voor haar gebrachte geschillen dezen dienst rakende. En eindelijk pogen zij desnoodig een of meer Kerken uit haar midden tot actief optreden, hetzij in het uitzenden, hetzij in het voorbereidende werk, te bewegen.

3. De Kerken eener zelfde provincie oordeelen in appel over geschillen dezen dienst rakende, en benoemen in Synode drie Deputaten, om minstens elk jaar in ééne Kerk van elke Classis dezen dienst te gaan aanbevelen, door het houden van een Zendingdag, en met name door tegen den tijd der collecten door het verspreiden van tractaten de belangstelling aan te wakkeren. Deze Deputaten doen verslag van hun arbeid en van de verkregen resultaten. En eindelijk zenden zij op elke Generale Synode bericht in omtrent al hetgeen in de Kerken van hun gewest sedert de laatstgehoudene Synode Generaal rakende dezen Dienst is voorgevallen, en door de Kerken op het Zendingsveld is verricht. De Classen leveren hun daarvoor de stoffe.

4. De voorstelling van wat het Zendingswerk moet worden.

Na uit de al dus omschreven beginselen de grondtrekken te hebben afgeleid voor der Kerken arbeid, wenscht uwe Commissie, alvorens de overgangsmaatregelen te bepalen, om van spoor op spoor te verwisselen, in korte trekken het beeld te schetsen van eene Zending die, b. v. op Java, haar voor oogen zweeft.

Zij wenscht dan concentrering van onze Zending, liefst op een enkele residentie. Een Zendingsveld, behalve Soemba, alleen op Java over een streek gelijk aan geheele provincien van ons land, met eene bevolking van ruim vijf miljoen loopende, is b. i. veel te uitgestrekt. Daardoor wil men te veel, en bejaagt schier niets. Waar hier te lande een predikant reeds verlegen zit met een wijk van vijftienduizend geloovigen, wat wil daar één man in Indië doen met een bevolking als hier te lande van een half gewest. Ook zit hier het kwaad in, dat we dan door op zoodanig geweldig groot arbeidsveld de hand te leggen, een verantwoord op ons nemen, waarvoor we niet berekend zijn, alsook, dat we anderen dan feitelijk beletten in die streken uit te gaan.

Het best ware het dan toch eene residentie te kiezen, die op Java zelve tot de centralen en invloedrijke behoort, en waar de Islam met zekere weerkracht optreedt.

Die residentie nu zouden wij wenschen te verdeelen in hoofdstad en landdistricten, liefst met een kleine stad of groote kampong tot middenpunt van elk district.

In de eerste plaats. In de hoofdstad zouden wij wenschen gevestigd te zien: 1°. Een Hoogleraar of Doctor in de Elenchthiek, uitgezonden door de gezamenlijke Kerken, met goede woning, bibliotheek en drukkerij. 2°. Een Hospitaal met een gediplomeerd arts en een georganiseerde ziekenverpleging voor heel de residentie, eerst geheel uitgaande van zusters onzer Kerk. Een Gereformeerde Roode Kruis. 3°. Een kweekschool voor de opleiding van Inlandsche helpers en onderwijzers, tevens openstaande voor wie uit de hoogere klasse der Javanen onze lessen volgen wilde. 4°. Een goed kerkgebouw met pastorie, voor den gezonden Dienaar des Woords; en 5°. Een lagere school voor de Inlandsche bevolking met onderwijzers uit Nederland.

In de tweede plaats in de hoofdplaats der districten: 1°. eene Kerk met pastorie voor den Dienaar des Woords; 2°. eene afdeling van de ziekenverpleging, met local aan de pastorie aangebouwd; en 3°. een lagere school met Nederlandsche onderwijzers.

En in de derde plaats: tusschen elke vier of vijf kampons van deze districten een school met onderwijzeressen uit Nederland, tevens kunnende dienst doen als kapel voor Evangelisatie, door Inlandsche helpers van de districtshoofdplaatsen uit te zenden, tevens fungerende als colporteurs.

Op zulke eene wijze acht uwe Commissie, dat onze Zending, beperkt en geconcentreerd, met eere het hoofd in zulk eene residentie zou opheffen, een ernstig karakter zou dragen, en den eenigen weg zou inslaan, die tot het oprichten van krachtige Inlandsche Kerken op Java zou kunnen leiden.

De kosten voor zulk eene Zending zouden zeer zeker hooger loopen, dan wat we thans offeren, maar de strijd in eigen boezem zou ophouden, de moed zou herleven, de geestdrift zou worden aangevuurd. Bovendien zouden de onderwijzers en onderwijzeressen en ziekenverpleegsters uit eenvoudigen stand gekozen en niet onder ambtelijken schijn optredende, veel minder kosten dan onze dusgenaamde zendelingen thans. Ook de Inlandsche bevolking zou leeren, iets af te zonderen althans voor medische hulp en meer uitgebreid onderwijs. En eindelijk is de mogelijkheid volstrekt niet uitgesloten, dat het Gouvernement hospitalen en onderwijs in de toekomst zal steunen.

MIDDELBURG, 27 Augustus 1896.

Uwe Commissie voornoemd,
GISEN, Voorzitter.
BAVINCK.
KUYPER.
RUTGERS.
RIJPSMA.
VERMEULEN.
WAGENAAR.

Voor Kootwijks Scholen.

Ingekomen bij Dr. HOUTZAGERS: 241 Kerk een coupon Ned. Schuld, groot f 2.471,4 van den heer P. Koopman te Putten, voor Kootwijk f 10; van C. E. Oranje te Groningen, gevonden in de Unie-collecte f 1; van Mr. Moget te Delft f 5; van N. N. te Heteren f 4; V. K. te Vlissingen f 3; van Dr. H. Meijer te Winsum, gevonden in de collecte, voor Kootwijk f 1; door Dr. W. H. Gispén te Amsterdam, van N. N. voor Kootwijk f 3.

Officieele Berichten.

(Met verhooring uit het Kerkblad van 4 September).

Generale Synode van de Gereformeerde kerken in Nederland te Middelburg.

Dinsdagmorgen 25 Augustus.

17de Zitting.

Na de gewone opening door den praeses, wordt aan Dr. Wagenaar het woord gegeven, die, uit naam der commissie van praedivies, rapport uitbrengt over het 3de punt onder letter A van het Agendum.

De conclusie luidde: deze zaak terug te wijzen naar de Classis Alkmaar, wijl het een concreet geval betreft. Het gold de vraag over de wetigheid van een doop, bedienend met de formule: «Ik doop u tot de belijdenis van den Naam des Vaders, des Zoons en des Heiligen Geestes.» Over de conclusie wordt ernstig gediscussieerd door Prof. Rutgers, Dr. Van Goor, Dr. Gispén, Prof. Wielenga, Dr. Litoonij, Prof. Lindeboom, Dr. Feringa en Dr. Offringa.

Eindelijk wordt de conclusie aldus aangevuld: «opdat deze zaak door haar behandeld worde, wijl de Classis allereerst er toe geroepen is op de kerken toe te zien, dat geen andere doop erkend worde, dan die naar de instelling des Heeren is bedienend», aangenomen.

Aan de orde komt letter D. punt 1, de vraag of de Postacta in de Gereformeerde kerken evenzeer geldt als de Kerkenorde zelve.

De conclusie van de rapporterende commissie is, op deze vraag niet in te gaan.

Nadat Prof. Rutgers nog aanwees, dat een vraag als deze, van wetenschappelijke aard, niet thans behoort op de Synode, en dat geen concreet geval uit de Postacta was genoemd, wordt de conclusie der commissie aangenomen.

Nu volgt D. 3. 50 en 6, alle handelend over voorgestelde herziening van de Kerkenorde.

Verocht wordt, dat hierover tevens rapporteert de commissie voor rubric F, waar ook soortgelijke zaken voorkomden.

Bij monde van Dr. Hania wordt het praedivies uitgebracht met de conclusie: de Generale Synode neme de beoefende revisie van de Kerkenorde nog niet ter hand, wijl de algemeene noodzakelijkheid ervan nog niet was gebleken en de geschikte tijd daartoe nog niet gekomen was.

De conclusie wordt na eene gramineerde discussie aangenomen.

Dinsdagmiddag. 18de Zitting.

Over M. 1 wordt thans door Dr. Wagenaar het praedivies der commissie uitgebracht.

Overwegende, dat Art. 3 van No. 1 der geunificeerde acte (Syn. 1892) duidelijk genoeg is, wordt geconcludeerd het voorstel tot nadere verklaring te verwerven; wat aangenomen werd.

Punt 2 onder letter M. lokte meerder discussie uit. Het ging over het voorstel om eene bijvoeging te stellen in Art. 3, No. 1 der geunificeerde acte: «Kinderen kunnen desverkiezende, ook nadat zij belijdenis des geloofs hebben afgelegd, zoolang zij in het gezin der ouders zijn, leden blijven van de kerk, waartoe zij behooren.» Tevens kwam hierbij in behandeling een schrijven van den Gereformeerde kerkeraad der Gereformeerde kerk te Rotterdam A en een protest van den kerkeraad der Gereformeerde kerk van Oudshoorn, tegen het voorstel der Prov. Synode van Z.-Holland en een schrijven der Classis Woerden over deze materie.

Na de opsomming van verschillende overwegingen kwam de rapporterende commissie met de volgende conclusie: het voorstel van de Provinciale Synode van Zuid-Holland te verworpen en Art. 3 onveranderd te laten; doch hierbij uit te spreken, dat bij mogelijke kerkelijke processen wegens eventuele overtreding verontschuldiging zal worden aangenomen, zoo het blijkt, dat door den kerkeraad onmiddellijke plaatselijke ineenstelling is voorgesteld, volgens het door de vorige Generale Synode bepaalde en de zich beklagende kerkeraad dit voorstel niet heeft aangenomen.

Dr. Hania, die over een soortgelijk verzoek van de kerk van Varsseveld rapporteert, komt tot de conclusie: om met bevestiging van de beslissing van de Provinciale Synode van Gelderland Art. 3 No. 1 geunificeerde acte, onveranderd te laten.

Eene minderheid der rapporterende commissie wilde voorstellen: wel handhaving, maar dispensatie te verlenen ter beoordeeling van de Classis in enkele gevallen, wanneer eerst gesproken was met de bijzondere personen.

Na breede discussie wordt het 2de gedeelte van de eerste conclusie afgenomen, en wordt aangenomen, dat de bepaling van de geunificeerde acte Art. 3 onveranderd blijven zal.

Het voorstel tot wijziging van de grenzen tusschen de kerken van Nieuw-Vennep en Hillegom wordt overeenkomstig het adres der commissie aangenomen.

Over het verschil in zake de grensregeling tusschen Varsseveld en Gendringen-Silvolde wordt het advies, drie deputaten hiervoor te benoemen, aangenomen.

Tot deputaten werden verkozen:

Dr. Bavinck, Prof. Wielenga en Ouderling Van der Hoogt, en tot secundus Prof. Bavinck.

Dr. Hania brengt verder rapport uit over letter F, de vraag van Overijssel: Wat de kerkeraad te doen heeft met leden der gemeente, die zich niet met uitdrukkelijke verklaring afscheiden, noch dit zelfs willen; maar die toch, ondanks alle vermaning, zich aan alle samenkomsten der gemeente onttrekken en elders gaan kerken. De conclusie:

a. dat men bedoelde lidmaten herhaaldelijk nadrukkelijk en lankmoedig vermane;

b. bij volharding in hun ongehoorzaamheid, de wettige kerkelijke censuur op hen toe te passen; — wordt aangenomen. —

Prof. Noordtjij brengt rapport uit in zake een bezwaarschrift uit Sleuwayk.

Het advies wordt door de Synode overgenomen en aanvaard.

Daarna brengt dezelfde rapporteur advies uit in zake de vraag van de Provinciale Synode van Drente, onder letter F, hoe te handelen met personen, die naar art. 37 D. K. O. onder kerkelijke vermaning gesteld, zich intusschen door opzegging van het lidmaatschap aan de gemeenschap der Gereformeerde kerk onttrekken. Is met het oog op de verhouding onzer kerken tot den staat voortzetting der censuur op zoodanige personen mogelijk en in kerkelijken zin wenschelijk en noodzakelijk?

De conclusie van dit rapport luidt:

te te besluiten, dat deze vergadering van oordeel is, dat het naar de D. K. O. wel de roeping der kerk in den regel is met de censuur voort te gaan, ook wanneer het lidmaatschap opgezegd is;

ze dat deze vergadering geene gronden kent, waarom voortzetting van censuur naar de D. K. O. door den rechter zou worden gestraft.

Prof. Bavinck komt tegen deze conclusie op; evenzoo Prof. Rutgers. De laatste toont o. m. aan, dat het tweeledig doel van de tucht in de D. K. O. genoemd, in zulk een geval niet meer van toepassing is.

Dr. Hania sluit zich hierbij aan en wijst er op, dat de minderheid in de rapporterende commissie zich niet met de conclusie vereenigen kon.

De conclusie van de meerderheid der rapporterende commissie wordt verworpen en de volgende beslissing genomen:

De Generale Synode besluit, dat iemand in zulk een geval, geen object van kerkelijke tucht meer kan zijn.

De praeses sluit deze zittingdag met dankzegging.

Woensdagmorgen 26 Augustus.

19de Zitting.

Na opening met gebed door den praeses, begint de bespreking van het advies in zake de inrichting van de Theologische School, over hetgeen dienaangaande is voorgesteld door de deputaten der vorige Synode in hun rapport en door de curatoren der School in hun voorstel.

Dr. Wagenaar stelt voor de geheele literarische inrichting te Kampen op te heffen en om bij hooge uitzondering ook toe te laten tot de Theologische School mannen, die op verdere leeftijd zijn gekomen, en deze vrijstelling van eenige vakken te verlenen.

Prof. Lindeboom leest eene door hem opgestelde verdediging van het rapport der deputaten en een contraadvies in betrekking tot het curatorenvoorstel.

Hij wil, dat de Generale Synode uitspreke, dat zij ook nu op hetzelfde standpunt blijft als in '92 en '93; dat de eenheid der School en het karakter als Opleidingschool gehandhaafd worde, dat de Theologische School voortaan 2 afdelingen hebben zal, die, overal de eenheid, zelfstandigheid hebben naar hunnen aard. Prof. Lindeboom wil bij Art. 14 de bijvoeging: alleen bij uitzondering; Art. 11 geschrapt zien in het reglement Theologische opleiding en daarvoor in de plaats wat het rapport voorstelt in zake het examen; mocht het praeparatoir-examen bij de Classen worden gebracht, dan worde het artikel aangevuld met het voorstel der Prov. Groningen.

Dr. Van Goor komt op tegen het voorstel van Dr. Wagenaar, hij wil in het midden blijven. Hij verdedigt krachtig het Curatorenvoorstel, als noodzakelijk tot verbetering van de Theologische School onzer kerken. Hij verklaart volstrekt niet te willen afbreken. Hij heeft de Theologische School lief, juist daarom

wil hij de aangewezen verbetering. Vooral wordt door Dr. Van Goor de handhaving van Art. 11, reglement Theologische opleiding, aangeond; de hoogleraren moeten het recht hebben tot examineren en tot het verlenen van den graad van candidaat tot praeparatoir examen. De kerken oordeelen in hare kerkelijke vergaderingen.

Nadat Dr. Franssen als mededeputaat der vorige Synode, en Dr. Neijens als Curator der Theologische School zich ook uitspreken in deze materie, werd het woord verleend aan Dr. Offringa die consequent wil doorgevoerd zien het een of het ander. Hij is tegen halfslachtigheid in dezen. Moet er verandering plaats vinden, laat dan de literarische opleiding geheel vervallen te Kampen en b.v. naar Zetten worden overgebracht.

Woensdagmiddag.

20ste Zitting.

De discussie wordt voortgezet. Dr. Bos oppert eenige bezwaren, die hij gaarne zou weggenomen zien.

Prof. Rutgers zal niet ingaan op alle bedenkingen, ook niet op de detailpunten; hij wil zich bepalen bij de hoofzaak, en deze is: of literarisch waarlijk literarisch dan wel theologisch is, en of de school een eigen terrein heeft afgezonderd van de kerk, ja dan neen! Uitvoerig wordt deze hoofzaak toegelicht en op de consequentie gewezen, wat betreft de lagere school. Vele broederen, die vroeger de lagere school van de kerk wilden doen uitgaan, zijn daarvan teruggekomen. Straks zal dit beginsel verder doorwerken. Spreker is het met Dr. Wagenaar eens, maar wil dezen stap nog niet doen; het is eene concessie aan de broederen gedaan, die nog niet van dit beginsel doordrongen zijn, — daarom raadt hij ten eerste in dit stadium de aanneming van het Curatorenvoorstel aan.

Prof. Bavinck sluit zich bij het gesprokene door Prof. Rutgers aan, en verklaart dat het hebben eener Theologische School niet door de Schrift geboden is, geen dogma is, evenmin de conscientie bindend, maar wijl door de omstandigheden de Theologische School noodzakelijk is, is het eisch, ze dan ook zoo goed mogelijk te doen zijn.

Wat de financiële zijde betreft, de meerdere kosten, waarover gesproken is, komen juist voor rekening van hen, in wier belang men tegemoet gekomen is met dit voorstel.

Na de bespreking en wederlegging van ingebrachte bezwaren, dringt spreker krachtig aan op de aanneming van het voorstel, wijl het van het grootste belang is voor den bloei der School.

Prof. Bliesterveld voegt er nog aan toe, hoe verkeerdt de tegenstelling is tusschen wetenschap en practijk, en gaat ook verder in op art. 11 der regeling van de Theologische School, als zijnde noodzakelijk.

Prof. Noordtjij protesteert er tegen, alsof met dat Curatorenvoorstel zou verlaten worden het in 1893 aangenomen.

Nadat de broeders Dijkstra van Joure, Ouderling Fishout en Prof. Wielenga hadden aangevraagd om aanneming, geeft Dr. Litoonij nog uiting aan zijn bezwaar, dat de literarische opleiding geheel zal losgemaakt worden van de theologische, en wenscht dat het Curatorenvoorstel aangenomen worde, doch zonder verandering van den titel van het reglement, zooda dit voorgesteld was.

Donderdagmorgen 27 Augustus.

21ste Zitting.

De discussie wordt na de gewone opening voortgezet. Dr. Wagenaar wijst op de groote kosten en wil nu reeds scheiding.

Dr. Goedbloed is ook van meening, dat de literarische opleiding niet van de kerk moet uitgaan, maar wijl er nog zijn, die dat niet inzien, spreekt hij het vermoeden uit, dat binnen korten tijd deze overtuiging algemeen zal geworfeld zijn. Hij wil op het voorstel ingaan en dringt aan op het blijven van de wijziging in het opschrift, nl. *verbonden aan*.

Dr. Gispén acht zich verplicht de aandacht te vestigen op het besluit van '93. Men ga niet om financiële motieven mede met het voorstel Wagenaar. In het Curatorenvoorstel wordt z. i. niets voorgesteld, dat strijdt met het besluit van '93.

De formulering *verbonden aan* past in het kader van het voorstel, indien men bij het verbonden zijn niet denkt aan het bootje achter het schip, maar aan het verbonden zijn als bij het huwelijk.

Prof. Rutgers geloofd niet, dat er nieuwe zaken in het debat zijn gebracht en wil slechts drie opmerkingen maken, te wenscht hij, dat de financiële quaestie niet op den voorgrond trede.

Met betrekking tot het beginsel zijn bijna allen het eens, maar de vraag is: kan het nu reeds? Men late het financiële niet te zwaar wegen.

Er is gesproken van napleten op het besluit van '93. Voor een zoodanig pleit gevoelt Prof. Rutgers weinig. Geestdrift voor een besluit van regeling heeft spreker zelden gehad. Dat besluit is genomen om vrede in de kerken te houden.

Hij het woord: *verbonden aan* is niet gedacht aan de betekenis van het huwelijksband. Het uit te laten na zulk eene discussie gaat moeilijk. We moeten openhartig en eerlijk zijn. Voor onrust zijn men niet zoo bevreemd.

Namens de commissie van praedivies verklaart Prof. Rutgers, dat zij haar voorstel handhaaft.

Dr. Bos geloofd ook, dat de literarische opleiding wetenschappelijk moet zijn, maar tevens het doel in 't oog houden moet. Men zet toch koers tijdens de gymnasiale opleiding.

In geïnstitueerde kerken ligt, volgens zijn oordeel, meer waarborg dan in eene vereeniging. Dr. Van Goor, hoewel principieel aan de zijde van Dr. Wagenaar staande, geloofd, dat in het belang der kerken het niet goed zou zijn zoo groot een sprong te wagen als dezen.

Hij ontraadt het voorstel Wagenaar; onrijpe vruchten plukken is nooit geraden.

Het vaste geloof in het beginsel moet ons bewaren voor overhaasting.

Het opschrift laat hem tamelijk koud, wijl het voorstel voor zichzelf spreekt.

Prof. Kuyper wil zich niet laten leiden door de voorgestelde onrust; hij zegt, dat we reeds aardig in elkander gegroefd zijn, maar toch niet vergeten moeten, dat we van 2 kasten kwamen — we mogen elkander overtuigen, niet dwingen.

Prof. Kuyper beijdt, dat een kerk van Christus uit beginsel geroepen is om zich altijd te verzekeren van de mogelijkheid, zelve Dienaren des Woords op te leiden, omdat het niet accidenteel voortvloeit uit verhoudingen in zekeren tijd; maar omdat steeds de wetenschap uit de zondige wereld staat tegenover de ware wetenschap.

In het opkomen der kerk zelve tegen de ijdele filosofie ligt de roeping eene Christelijke wetenschap te kweken, en de noodzakelijkheid zich altijd te vergewissen, dat zij niet door de vervalschte wetenschap overmeesterd worde.

Voor den spreker is er een bezwaar, dat uit

het ingenomen standpunt van concessie volgt, dat men dan niets doen moet als de hoogst noodzakelijke reparatie aanbrengen, en dat men nu, door de literarische opleiding zoo goed mogelijk te willen maken, het voorgestelde doel, neergelegd in het voorstel Wagenaar, vermagt.

Prof. Kuyper wijst voorts op een pedagogische quæstie, hierin betrokken. Als het waar is, dat men, om iemand op te leiden, zich direct geheel meester van hem maken moet en alles op dat doel africhten moet, dan geldt het ook reeds bij het lager onderwijs.

Zoo te handelen is onpedagogisch. Neen, er men in speciale linie omhoog moet het boompje ontwikkeld zijn.

De generale ontwikkeling wil men eenzijdig doen zijn. Dit is verkeerd.

Verder wijst Prof. Kuyper er op, hoe Christus zelf de institutie kerk heeft ingesteld.

Is deze beroep op bekwaamheid om wetenschappelijke ontwikkeling te geven? Welken last en welke gaven heeft Christus aan de kerk gegeven, welke organen en welke werking aan die organen? Aan de organen kan men zien, waartoe men bekwaam is. Wij hebben geen vleugelen, daarom niet bekwaam om te vliegen.

Heeft Christus nu ook aan zijne kerk een orgaan der wetenschap gegeven? Laten daar de broeders van de overzijde eens antwoord geven. Wel kan men iets door hulpmiddelen doen, maar niet uit de organen voortvloeiend, o. a. met een luchtballon omhoog gaan.

Eene institutie kerk kan wel de Theologische wetenschap beoefenen, maar het vloeit niet uit het ambtelijk leven voort. In veel sterker mate geldt dit van de literarische faculteit.

De Roomsche kerk isoleert de studenten van de maatschappij en eischt de opvoeding en opleiding geheel op.

Prof. Kuyper wil het Curatorenvoorstel steunen; en wat den titel betreft, een valsche etiquette is steeds gevaarlijk, daarom ondersteunt hij het voorstel der commissie.

Donderdagmiddag.

22ste Zitting.

Ds. Hulsebos heeft enkele bezwaren en vooraf tegen het gesproken door Prof. Ravinck.

Ook Dr. Franssen heeft een enkel praktisch bezwaar.

Ds. Hessels verklaart eerst met veel genoegen de debatten te hebben gehoord en heeft een driedielig verzoek: aan Dr. Wagenaar om zijn voorstel in te trekken; aan de Groninger broeders om iets toe te geven; en aan de commissie van praedicties, om in het opschrift »verbonden aan" weg te laten.

Ds. Lütjohuis maant tot voorzichtigheid aan en waarschuwt tegen de uitersten.

Ds. J. H. Donner spreekt zich uit voor het curatorenvoorstel, echter niet instemmend met alles wat er over gesproken is.

Ds. Gispens gelooft, dat in de toekomst de overhand zal hebben, wat door het Gereformeerde begrip wordt getuigd, eene universitaire opleiding.

Maar in zijn conscientie gevoelt hij zich gebonden aan het Synodaal besluit van '93, zoo lang geen ander besluit is genomen. Prof. Lindeboom merkt op, dat de Curatoren zelf hebben gezegd, dat zij met het Curatorenvoorstel niet allen tevens de considerata aannemen. Hij ziet gevaar voor de Theologische School, en waar het beginselen geldt, knut ge niet tot elkander komen, als ge zegt: geef uw beginsel prijs. Spreker heeft bezwaar principieel te beslissen; waar het verbetering geldt, wil hij gaarne beslissen.

Prof. Lindeboom verklaart voor het Curatorenvoorstel te stemmen, mits door de aanneming principieel niets worde beslist. Prof. Ravinck verklaart, dat er zakelijk geen verschil is met Prof. Lindeboom. Dit voorstel heeft niets te maken met eene principieele overtuiging of met eene universitaire opleiding, maar is gebouwd op jarenlange ervaring, dat verbetering dringend noodzakelijk is.

Men beoordeelt het subject. De broeders van de overzijde hebben ons gedwongen ons principe niet te spreken, welnu, toen hebben we ons verklaard.

Het Curatorenvoorstel wil geen geweld aandoen aan de overtuiging van anderen. We zullen later nader komen. Dit heeft deze Synode reeds geleerd.

Zijn advies is: Neem het voorstel aan met den gewijzigden titel.

Nadat Dr. Wagenaar op de gronden door Prof. Kuyper genoemd, zijn voorstel ingetrokken heeft: Prof. Rutgers geconstateerd heeft, dat er nog niet geantwoord is op de vraag, wie dan toch de organen der wetenschap in de institutie kerk zijn en gewaarschuwd heeft voor de droeve gevolgen eener verwerping, komen de verschillende conclusies van het rapport van praedicties in stemming.

De 3e conclusie, de deputaten te dechargeeren en dank te zeggen voor den verlichten arbeid, wordt met algemeene stemmen aangenomen.

De wijziging in het opschrift wordt aangenomen met 30 stemmen; eenige andere wijzigingen worden evenzo aangenomen; alleen werd tegen het advies der commissie besloten in Art. 14 van het reglement voor Gymnasiale opleiding, niet bij te voegen: »bij wijze van uitzondering", maar dit artikel onveranderd te laten.

De 3e conclusie: het Curatorenvoorstel alsoo gewijzigd aan te nemen, wordt aangenomen met 33 stemmen.

terwijl de 4e conclusie, die het antwoord aan het Curatorium bevatte, dat de betere regeling van het literarisch onderwijs te Kampen geen uitstel gedoogde, aangenomen werd met 37 stemmen.

Hierna leest Ds. Neijens het verslag voor van de Curatoren der Theologische School en wordt de vergadering op de gewone wijze door den praesidens gesloten.

Vrijdagmorgen 28 Augustus.

23ste Zitting.

Na opening door den voorzitter brengt Ds. Bos rapport uit over een bezwaarschrift van Fr. D. te R. De conclusie wordt aangenomen.

Vervolgens komt aan de orde het rapport in zake het verslag der Curatoren van de Theologische School. Onder meer werden de volgende daarin gedane voorstellen aangenomen: het verslag met dankzegging goed te keuren; Curatoren te machtigen de benoeming van den heer Van der Valk jaarlijks te verlengen; Curatoren te machtigen tot aanwijzing van enkele huizen te Kampen voor jeugdig leerlingen van elders, waar zij in groepen van hoogstens 6 jongens bij Christelijke beschafte lieden zullen inwonen, tenzij dat de ouders anders begeren, en dit voornamelijk voor jongens van 12-18 jaar, en tegen eene vergoeding van ± f 150 's jaars.

De opnemings geschiedt dan geheel voor rekening van gedagiden.

Verder wordt aangenomen: de regeling der pensioenen van hoogleraren enz. door de Generale Synode; de rekening en verantwoording van

het Kerkblad goed te keuren en de uitgave van het Kerkblad geheel voor rekening van de gezamenlijke kerken te nemen.

Vrijdagmiddag.

24ste Zitting.

Ds. Hessels brengt het praedicties zijner Commissie uit over L. 1, 2, 3, 4, 5 en 6 alles rakende den Neo-Malthusianischen bond. De conclusie zijn, om verschillende overwegingen, niet in het verzoek te treden der Provinciale Synoden, maar zich te wenden tot de Koningin-Regentes met het verzoek, dat aan dergelijke verenigingen rechtspersoonlijkheid zal worden geweigerd.

Prof. Ravinck is tegen zulk een algemeen verzoek, hij wil alleen het eerste deel der conclusie. Dr. Wagenaar ontrijdt evenzo de aanneming der conclusie.

Prof. Kuyper wijst er op, hoe er op eene ander wijze moet worden gearbeid tegen dien bond, men richtte in het land een anti-Malthusianischen bond op en werke krachtig in op ons volk.

Het slot van de discussie is, dat aan de commissie opgedragen wordt eene andere formulering te geven.

Op de vraag van Ds. Neijens: is er nu reeds iets positiefs bepaald, waar het praeparaat examen zal plaats hebben, antwoordt Prof. Rutgers, dat nu de uitzondering, vroeger voor Kampen gesteld, vervallen is, het vanzelf spreekt, dat de toen aangegeven regel ook regel moet worden voor hen die in Kampen studeeren: n.l. het praeparaat examen door de Classis.

Het zal echter nog in de notulen worden opgenomen.

Thans brengt Ds. Van Goor rapport uit in de zaak van broeder Van Alphen.

De conclusie luidt: te niet terug te komen op het ontslag van den heer J. van Alphen.

De Terugkomende op het vroeger besluit der Synode, spreekt de Synode uit, dat het ontslag moet beschouwd worden *salvo honore*. De besluiten te plaatsen in de Acta en te zenden aan den heer Van Alphen en de kerken te Soerabaja en Batavia.

Alzo wordt besloten.

De vergadering wordt door den praesidens met dankzegging gesloten, en wordt verdaagd tot Dinsdag 1 Sept. 's morgens 9 uur.

J. D. V. D. VELDEN.

Door Kinderen.

XVII.

EEN REMIDDEL.

De Burgemeester bevond zich nu in niet geringe verlegenheid. Wat moest hij met den vreemdeling aanvangen? Zoo hij hem den volgende dag buiten de stad wilde brengen, dan kon hij een nieuw oproer onder de burgerij verwachten. Om dit te voorkomen, moest de vreemdeling op de een of andere wijze onschadelijk gemaakt worden. Maar hoe? In deze onzekerheid riep hij snel den Raad bijeen — tegen den volgende dag — ten einde niet dezen de zaak te bespreken.

Alle Raadsleden erkenden, dat men door den vreemdeling eenvoudig weder in vrijheid te stellen, diens zaak meer bevoordeelden dan schaden zou. Indien de Keulenaars, ondanks den korten tijd, dien hij onder hen verkeerd had, hem zoo sterk aanhingen, hoe groot moest dan niet zijn opgang zijn in kleinere gemeenten, waar hij vooral reeds door zijn rijke middelen, zijn scherpzinnigheid en bekwaamheid, een zeker overwicht bezat? Goede raad was duur. Eindelijk riep een der Raadsheeren uit: »Wat denkt gij er van, zoo we den vreemdeling bij de lieden eens belachelijk maakten?"

»Ja, voorwaar, dat is een goede gedachte!" riep de Burgemeester uit. »Ja, hem belachelijk en verachtelijk maken, hem zoo ten spot stellen, dat iedereen hem voor een gek verijst, dat is het beste middel om hem onschadelijk te maken. Hij op wien eenmaal de smaad der belachelijkheid rust, behoeft er niet op te rekenen in het openbare leven ooit weder een rol te zullen spelen. Doch voorloopig moeten we hem nog een paarje gevangen houden, tot hij bij het volk eenigzins in 't vergeetboek geraakt is. En ook Egbert zullen we zoo lang moeten vasthouden, want hij is de voornaamste steunpilaar van de aanspraken des vreemdelings."

Alle Raadsleden vereenigden zich met het woord des Burgemeesters, en verbonden zich om zooveel ze konden, te zorgen, dat de burgerij weder tot kalmte kwam.

De verstandige Raadsleden hadden zeer juist gezien. »Uit het oog, uit het hart," zegt het spreekwoord zeer terecht. Toen men den vreemdeling niet meer zag, toen hij geld meer deed onder het volk kon uitdelen en Egbert niet meer voor hem werkte, — Geisler kon door zijn lamheid het huis niet verlaten en dus niet onder het volk gaan — vergat men hem spoedig. Het drukke handelsverkeer, dat de stad te land en te water onderhield, 'twelk elken dag iets nieuws bracht, leidde de opmerkzaamheid der burgers van den grijsaard op andere dingen, en toen ongeveer vier weken voorbijgegaan waren, dacht men tenaamewoed nog aan hem.

Nu besloot de Burgemeester zijn plan uit te voeren. Op een moeden dag moest de vreemdeling het vertrek, waarin hij verblijft hield, verlaten; een lang, rood kleed, 'twelk den keizerlijken purpermantel verbeelden moest, werd hem aangetrokken en op zijn hoofd werd een kroon van verguld bordpapier geplaatst. In de rechterhand moest hij een roede als scepter houden, in de linker een rotten appel, spothoofd van den rijkspappel. Op deze wijze uitgedost, werd hij naar de markt gebracht. Hier had men een lange ladder tegen het Raadhuis geplaatst, welke hij tot op de bovenste sport moest bestijgen, terwijl de cipler met zijn gezellen beneden aan den voet wacht hielden. Snel verzamelde zich een groote menschenmassa om de ladder en een luid gelach weerkloof, toen deze lieden den vreemdeling op dezen zonderlingen troon zagen zitten. Spoedig besteed er een de ladder, en rakte den grijsaard een paar haren uit zijn witten baard.

»Mishandelt gij zoo uw keizer!" vroeg de grijsaard.

»Deze haren behoud ik tot een gedachtenis aan u," antwoordde de ander, terwijl hij spottend lachte.

Dit voorbeeld vond spoedig navolging. De een na den ander besteed de ladder en trok den grijsaard enkele haren uit, totdat hij ten slotte zijn baard bijna geheel verloren had. Anderen betuigden op luiden toon hun instemming met deze ruwe scherts. Sommigen schudde beneden aan de ladder, zoodat deze bijna omgevallen ware, en riepen den ongelukkige, die boven aan zat, toe: »zeg, uw troon is wankel!"

Nadat men uren lang op deze wijze zijn moedwil aan den vreemdeling had bot gevierd, moest

hij naar omlaag komen en voerde men hem naar een grooten, wanriekenden mestkuil. Hierin werd hij driemaal ondergedompeld, zoodat het vuil hem van zijn lichaam droop. Daarop zette men hem op een ezel, met den rug naar den kop van het beest gekeerd, gaf hem den staart als teugel in de hand, en voerde hem door de drukste straten der stad, waarbij het, gelijk men denken kan, aan spot en smaadredenen van de zijde der menigte niet ontbrak. Eindelijk, het was intusschen bijna avond geworden, bracht men hem buiten de stad, waar men hem in een hoogst treurigen toestand aan zijn lot overliet, nadat men hem van den ezel had laten afstijgen.

AAN VRAGERS.

1. Wat bedoelt, vraagt onze N.-Amerik. lezer verder, de lettersgreep *gna* van nachtegaal?

De bedoelde vogel *singt*, gelijk men weet, meest als 't donker is; 'nacht' is dus al duidelijk. »Gaal" komt van het oude »galan", d. i. zingen; zoodat heel de naam aanduidt: een die bij nacht zingt. Dit *galan* vindt men ook terug in onze *gillen*, wellicht ook in *galma*.

2. Hoe worden de volgende woorden in lettersgrepen verdeeld: *herlofin, ezlin, honingin*. Deze schijnbaar onnoozele vraag is toch in werkelijkheid een waarop een antwoord past, waartegen we dikwijls fouten hebben zien begaan.

Bij de verdeling van lettersgrepen heeft men niet te rekenen met de afleiding of de samenstelling der woorden, maar met de *uitspraak*. Deed men het eerste dan zou men b.v. het woord *herlofin* moeten verdeelen hoed-er. Doch dat deugt niet. Men speelt terecht »hoe-der", »be-hoe-der" en deelt ook zoo af.

Den makkelijken regel om zich niet te vergissen, zou ik zoo willen uitdrukken:

Staat een medeklinker tusschen twee klinkers, dan voegt men hem bij 't verdeelen bij den laatste klinker.

Dit brengt ons tot de splijting: her-to-gin — e-zo-lin. Alleen zoo spelende spreekt men 't behoortlijk uit.

Met *koningin* is 't anders, en wordt mijns inziens haast altijd een fout begaan; wijl men niet op de uitspraak let. Men deelt dan af ko-nin-gin — ver-lan-gen. Doch dit deugt niet. Die *gn* behooren *bij elkaar*, zijn niet te scheiden, vormen één deensklank. Uit te spreken zooda's sommigen doen: »die jon-gens-zin-gen en sprin-gen" is verkeerd en klinkt naar: Men breke dus af na de *g*, b. v. *vang-en, konin-gin*.

HOOGENBEEK.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: Den Boer c. a., H. J. Willering te Arum. — Overzichte, G. L. Gons te Hoek van Holland. — Wurdum (Fr.), T. Sap, cand. te Stadskanaal. — Hazerswoude, W. W. Smitt te Deventer. — Werkendam A. T. Noordewier te Meppel A. — Eland Markten, J. E. Vonckenberg te Voorthuizen. — Rhon, J. Visser, cand. te Harderwijk.

AANGENOMEN: Giesse-Oudkerk, W. Mulder te Maassluis. — Knijpe, W. W. Smitt, cand. te Wijk.

BEDANKT: Rinsamagacat, H. J. Renyi te Dordrecht. — Stedum, H. D. Drenth te Nieuwoud. — Beertum, J. Visser, cand. te Harderwijk.

Nederlandsche Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Tjerkerwerd en Dedum (cl. Sneek), W. van Esveld te Hattem. — Herijum (cl. Franeker), H. Th. du Saar te Lijnden. — Metlaar, B. de Haas te Winsum. — De Lier (cl. Grafting), J. H. Sijten te Heerjansdijk. — IJten en Hennaard (cl. Francker), B. Zoete te Augustinus. — Paterson (Amerika), A. Mackenzie te Dordrecht. — Randwijk, F. J. van der Plassche te Gouda. — Poederloen en Loevestein, T. G. Rappard te Zuid-Holland. — Nederlandbroek, A. ten Have te Polshoek. — Ter Aar, K. A. de Groot te Houten. — Waarde, P. Snoep te Angterkerk. — Boven-Carpel, H. K. Offerhaus te Havelte c. a. — Oud-H. Doornveld te Wierden. — Oud-Belersland, J. van Boven te Ede c. a. — Hempten, G. B. Sikkema te Gieten. — Gulpen, L. Poaux te Wijk aan Zee. — Brunisse (Zeeland), D. J. E. Hupkes te Sprang. — Gorredijk, F. Gern te Twijzel. — Grafting, J. C. Brutel de la Rivière te Utrecht.

AANGENOMEN: Maarsse, M. J. Sanders te Nieuwland (cl. Dordt). — Didam (cl. Edam), N. Lofers, cand. te Groningen. — Oldelafpade (Gron.), J. M. Wildd Verspreille te Heerenberg (cl. Zutphen). — Haren, A. B. Meijer te Winterswijk. — Oudenbosch, J. Schuurmans Stekhoven te Standaardbuiten.

BEDANKT: Boven-Carpel (cl. Hoorn), H. R. Offerhaus te Havelte. — Goes, A. T. Jonker te Dordrecht. — Tubbergen, P. de Haas te Hoek (bij Terneuzen). — Ee (toez.), W. Magendans te Oosterece en Echten. — Burgwerd en Lichtum, D. Cladder te Schooneveld. — Hellewo (gem. Haften), J. G. Harthout te Opijnen. — Mijdracht, V. Doornveld H. te Den Ham. — Stad aan 't Haringvliet, E. H. Jonkers te Zuid-Beierland. — Herijum, H. Th. du Saar te Lijnden c. a.

Advertentie.

L. G. WEISZ & Co.,

Commissionairs in Effecten,

Prinsengracht bij de Prinsenstraat, No. 157, AMSTERDAM.

STORY & CLARK ORGELS overal bekend. STORY & CLARK ORGELS algemeen in gebruik.

STORY & CLARK ORGELS zeer geliefd. STORY & CLARK ORGELS heerlijke stemmen. STORY & CLARK ORGELS solide constructie. STORY & CLARK ORGELS laagste in prijs. STORY & CLARK ORGELS zingen hun eigen lot.

STORY & CLARK ORGELS direct van Amerika door den importeur:

BREEBAART's Orgelhandel, Damrak 22. — Amsterdam.

Men vraag de CATALOGUS.

Ben Horlogemakersbediende,

Geref. gods., geheel of gedeeltelijk op de hoogte met Cyl- en Ankerwerk, wordt spoedig gevraagd bij A. J. BOSCH, Vischp., Zwolle.

A. DE ROODE & Co., (SCHIEDAM opgericht 1878).

Fabrikanten van OLEINE en LOOG, ZEEPOEDER en VETLOOGMEEL.

Prima qualiteiten. Concurrentie prijzen.

P. VAN EIJK.

Firma JOHANNES KRAMER & Co.,

DAM 15-17, AMSTERDAM.

Koopen en verkoopen EFFECTEN, diverse LOTEN en vreemde COUPONS, Wisselen Gonden Zilveren MUNTEN en vreemde Banknoten. Sluiten PROLONGATIE en BELEENINGEN. Nemen gelden à DEPOSITO 1/2 pCt onder de prolongatiekoers. Bedragen tot en met Duizend Gulden worden op vertoon terugbetaald.

Kerkgebouw te Vledder.

Met hartelijken dank aan den Heere en de milde gevers, ontvangten uit de nalatenschap van eene zuster der gemeente, J. Kolik, een legaat van f 400, waarvan f 200 voor de armen en f 200 voor de kerk; verder aan collecten: van de Geref. kerk te Assen f 30.32; van idem te Hijken f 4.05; van idem te Wanswerd f 2.50. Zoo vorderen wij. Och! helpt ons, opdat, waar de gemeente bloeit, zij nu ook weldra met een doelmatig doch ruim kerkgebouw worde verblijd.

Namen der kerkeraad.

Da. R. VAN GIFFEN, Praesid.

Vledder, 1 Sept. 1896.

O! DAMES!

Tegen toez. v. f.105 ontv. U. France thuis, 4 flinke vloermatten, frisch van kleur, 1 ijssterke grijze slijkmant, 1 ronde Spaansche tafelmant, 1 naaimand, 1 groentend., 1 boodschapsd., 1 bl. mand met hengsel, samen 10 stuks. Wie binnen 8 dagen postw. zendt, ontv. Cadeau 1 bloemst. v. 6 potten, 1 linneum, 1 kinderstoel, 1 prullemand, 4 mooie schaalmatjes of 1 flink wol tafelkleed, samen 11 stuks, van het Fabr. v. Rietwerck, Prinsengr. 146, Amsterdam.

Bij den Uitgever: W. KIRCHNER (firma FERNHOOT), Rozengracht 55, Amsterdam, IS VERSCHENEN:

NIET DE MENSCH, MAAR GOD.

Leerrede over 1 Cor. 3 : 5-7.

DOOR

Ds. W. H. GISPEN,

bij gelegenheid van zijn Veertigjarige ambtsbediening. Prijs f 0.30.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen: Voor de Vereeniging: Aan Contributie:

Door den heer A. P. J. Buys te Oudewater uit Hoornkoop f 2.50; door den heer L. Onvick te Baarn f 1.10; door den heer F. van den Bos te Wommels f 1; door den heer J. Wielenga te Gauw bij Sneek f 30.

Aan Collecten: (Voor de Theologische faculteit). Van de Geref. kerk te Augustinus en Sijthuis f 2.03; van idem te Buitenpost f 6.32; van idem te Barum f 6.35; van idem te Kollum f 5.42; van idem te Kollum B f 23.72; van idem te Oosterece f 1.26; van idem te Beestrum f 0.41; van idem te Twijzel f 1.08; van idem te Kooten f 0.60; van idem te Veenwoudsterwal f 2.14; van idem te Leiden B f 12.37; van idem te Westergast f 4.50; van idem te Amstelveen f 8.83; (halve collecten) van idem te Delft f 18.05; van idem te Rijpsburg f 9; van idem te Katwijk aan den Rijn f 6.10; van idem te Voorschoten f 7.23; en f 9.60; van idem te Saarschen f 4.52; van idem te Leiden C f 10.81; en f 12; van idem te Boskoop f 2.40; van idem te Noordwijk aan Zee f 4.38; van idem te Haarswoude f 10.30; van idem te Katwijk aan Zee f 2.85.

Aan Schenkingen: Door Ds. B. van Schelven van een broeder uit Z. Afrika f 12.

Voor de Medische Faculteit: Door den heer W. Hovy van ABC restant coupons f 1.00.

Voor het Studiefonds: Door den heer N. Flipse te Amsterdam f 210.60; door den heer H. van Noort te Loosduinen uit de Cat. bus der Geref. kerk f 23.51; door Ds. P. J. Wijnga van de Geref. kerk te Zaandam B f 2.38.

Voor de Bibliotheek: Van den schrijver »De gronden voor en het karakter van de dwangopvoeding van jeugdige personen", Acad. proefschrift van Jhr. A. F. de Savornin Lohman Jhr. P. J. SEKAT. Penningmeester.

Hilversum.

ENCYCLOPÆDIE

DER

Heilige Godgeleerdheid,

DOOR

Dr. A. KUYPER.

Drie Deelen, ingenaaid f 18.75; in drie halbederen banden f 21.25. (Losse banden per stuk f 1.—).

Amsterdam. J. A. WORMSER.

VERSCHENEN bij J. A. WORMSER, te Amsterdam.

DE ZEGEN DES HEEREN OVER ONZE KERKEN.

REDE,

ter inleiding op het gebed voor het samenkomen der Gereformeerde kerken in Generals Synode, gehouden in de Noorderkerk te Middelburg, op 10 Augustus 1896, door

Dr. A. KUYPER.

Prijs f 0.35.

ELECTRISCHE DRUKKERIJ, voorheen J. I. ARND & ZONEN.

Gereformeerd Gymnasium, te Amsterdam.

Sedert de laatste opgaaf ontving het Gereformeerde Gymnasium te Amsterdam het volgende aan jaarlijksche bijdragen en giften voor de:

Raamsdonkveer, J. D. f 5; Meij. A. M. E. f 1; Wed. A. v. D. f 1. 's Hertogenbosch, Da. L. M. M. f 1; P. G. v. B. f 1; Wed. G. v. d. B. f 1.50. Bessoyen, H. B. f 1. Almkerk, Da. J. A. G. f 2.50; A. de B. f 0.50; H. D. f 2.50; Da. A. B. f 1.50. Nieuwendijk, P. W. f 1. Tiel, J. v. d. W. f 1. Rossum, H. P. d. V. f 5; H. d. V. f 5. Delwijnen, B. v. B. f 10. Naarfen, J. v. W. M. f 2.50; Meij. C. v. V. f 1; P. S. v. W. f 5. Werkendam, L. W. d. V. f 1; H. v. D. f 0.50; L. B. f 1; Wed. K. f 5; J. G. f 5; H. G. f 5; Da. H. T. f 2. Geldermalsen, J. M. F. f 1; H. v. W. f 1; Dr. H. f 10. Gorinchem, J. d. V. f 1; Wed. P. f 2.50. Leerdam, P. R. f 1.50. Leerdam, C. d. V. f 1.50; C. v. d. Z. Jr. f 1; Asperen, F. d. J. f 2; P. d. K. f 1; Jan. v. H. f 2; den Haag, W. L. F. d. v. T. f 2. Haarlem, P. T. f 1. Andijk, Jb. P. f 1; J. T. W. f 1; J. S. f 1; Da. J. v. d. S. f 2.50. Medemblik, A. T. v. W. f 1; Meij. N. f 1. Enkhuizen, H. v. d. B. f 1. Haarlemmermeer, G. B. f 1. H. f 5; P. B. f 1. Nieuwer-Amstel, B. K. f 10; H. V. f 2.50; L. v. L. f 2. Naarden, C. H. S. f 1; N. O. f 1. Witmarum, S. Y. f 1; M. f 1. IJsooghuizen, L. J. Y. f 2.50. Schellens, B. T. R. f 2.50; P. G. R. f 1; J. B. f 1; Da. C. H. f 1.50; D. S. f 2. Wans, A. Y. f 2; J. T. W. f 2.50. Makkum, W. P. V. f 1; S. G. f 1; F. B. f 2.50; A. M. S. f 1; Da. R. K. B. f 2.50; R. D. H. f 2.50. Schoonhoven, E. N. f 1; C. M. P. f 1; A. T. Jr. f 1; J. W. V. f 2.50; C. d. W. f 1. Zetten, Da. W. F. A. W. f 2.50. Waarder, H. B. f 1. Rouwijk, W. B. f 1.50; L. v. D. f 2; Meij. A. S. f 0.50; J. T. f 1; A. H. G. f 1.50; J. v. d. H. P. f 1.50; Waddingsveen, G. J. S. f 1; H. J. f 2.50. Zevenhoven, J. O. f 2; M. v. d. B. f 1; T. v. L. P. f 2.50; H. J. v. d. B. f 2; Zwammerdam, P. v. d. K. f 1.50; M. v. M. f 2.50. Aarlanderveen, A. W. f 1; v. d. B. f 2; C. B. f 1; J. v.